

WHITE & CASE

Felansvar i totalentreprenad

Mattias Nilsson

Fastighetsrättsdagen, 14 december 2017

Fel- och ansvarsreglernas struktur

- Begreppsbestämningarna: definition av 'fel'
- Entreprenadens omfattning: kontraktsarbeten + ÄTA
- Entreprenadens kvalitet 2 kap 1 §
  - Ansvar för tekniska lösningar m m, främst 1 kap 6 §
- Besiktningsinstitutet och slutbesiktningsens avskärande verkan
- Garanti- och ansvarstid
- Påföljderna
  - Skadestånd på grund av fel

1

Feldefinitionen

- Begreppsbestämningarna
  - "Fel: avvikelse som innebär att en del av en entreprenad inte utförts alls eller inte utförts på kontraktsevenligt sätt."
- Två typer av fel
  - Brist: Inte gjort något som skulle utföras
  - Fel: Inte utfört kontraktsevenligt
    - Primärt bedömning enligt 2 kap 1 §

2

Bristen

- Entreprenörens åtagande är att utföra entreprenaden
  - Inte enbart kontraktsarbetena
  - Beställarens ändringsbefogenhet
- Kontraktsarbetenas omfattning bestäms av 1 kap ABT
  - Se främst 1 kap 1 § "bestäms av kontraktshandlingarna"
- Entreprenören ska även utföra ÄTA-arbeten som omfattas av 2 kap 3-4 §§.
  - ÄTA-arbeten, samma ansvar som kontraktsarbeten (5 kap 7 §)
  - Betydelsen av formkrav

3

Felgrunderna i entreprenad

- 2 kap 1 §:
  - Entreprenaden ska utföras i överensstämmelse med entreprenadhandlingarna.
  - Om kvalitet inte angivits i visst avseende, ska utföras i klass med entreprenaden i övrigt.
  - Fackmässigt.
    - avser entreprenörens åtagande (som kan omfatta projektering och utförande)
- Normenlighet (1 kap 12 §)
- Ansvar för fel i material (jämför kommentaren till 5 kap 5 §)
- Underrättelseskyldighet enligt 2 kap 10 §
  - Skadeståndsregel

4

Att beskriva kontraktssenliga fordringar

- Den rena totalentreprenaden
  - Beställaren uppställer funktionskrav som entreprenören ska uppfylla
  - Entreprenören projekterar fram tekniska lösningar som beställaren får granska (2 kap 9 §)
    - Entreprenören väljer tekniska lösningar, så länge de uppfyller kontraktssenliga fordringar
  - Om beställaren vill ha annat, bättre eller får beställaren föreskriva ÄTA-arbete
    - Kommentaren till 2 kap 6-7 §§
- Sätt att föreskriva kontraktssenliga fordringar
  - Föreskriven teknisk lösning
    - Ritning, beskrivning, annan handling
  - Angiven funktion
  - Referensobjekt (åberopad som förebild)

5

Totalentreprenad – vad och hur?

- Kontraktsarbetenas omfattning bestäms av kontraktshandlingarna (1 kap 1 §)
  - Vad – i huvudsak beställaren
    - Tekniska lösningar och funktioner
  - Hur (produktbestämning) – i huvudsak entreprenören
- Föreskrivna funktionskrav
- En produkt som fungerar för avsett ändamål
  - Normenlig (1 kap 12 §)
  - Ska svara mot vad som kan fordras med hänsyn till beställarens redovisade planerade användning (1 kap 1 § 3 st)
  - Beställaren förväntas ha upplyst om förutsättningar av särpräglad art som entreprenören inte rimligen bort känna till (5 kap 18 §)

Fel enligt köplagen

- Konkret felbedömning
  - Art, mängd, kvalitet, andra egenskaper och förpackning ska stämma överens med vad som följer av avtalet
  - Ha egenskaper som säljaren hänvisar till genom prov eller modell
  - Överensstämmer med uppgifter om egenskaper/användning i marknadsföringen
- Abstrakt felbedömning
  - Ägnad för det ändamål för vilket varor av samma slag i allmänhet används
  - Under vissa förutsättningar ägnad för köparens särskilda ändamål
  - Avviker från vad köparen med fog kan förutsätta

7

Vad ska entreprenören uppfylla?

- Det billigaste utförandet som uppfyller kontraktsevenliga fordringar.
- Uppfylla preciserade funktionskrav och tekniska lösningar i entreprenadhandlingarna
  - Kontraktshandlingarna: resultatförpliktelse
  - Tillkommande entreprenadhandlingar – nog resultatförpliktelse om inte protesterat
- Myndighetskrav – resultatförpliktelse
- Beställarens kända planerade användning
  - Fackmässig projektering och utförande; omsorgsförpliktelse
  - Fackmässighet – sedvanligt och genomsnittligt, men inte nödvändigtvis förstklassigt
- Betydelsen av beställarens (befogade) förväntningar?

8

Styrd totalentreprenad

- Beställaren förväntas ha upplyst om förutsättningar av särpräglad art som entreprenören inte rimligen bort känna till (5 kap 18 §)
- Beställaren svarar för sina tekniska lösningar, 1 kap 6 och 8 §§
  - Entreprenören har endast utförandeansvar
  - Entreprenaden ska "i övrigt" uppfylla kontraktsevenliga fordringar
  - Entreprenören ska anpassa sina tekniska lösningar efter beställarens lösningar
- Entreprenören ska utföra sin projektering fackmässigt (2 kap 1 §)
  - "I särskilda fall" undersöka och komplettera av beställaren lämnade *uppgifter*
  - Beställarens godkännande av entreprenörens tekniska lösning (2 kap 9 och 12 §§)
  - Underrättelseskyldighet om "upptäcker" omständigheter ändras/tillkommer, 2 kap 10 §

9

Några typsituationer

- Beställaren har i princip projekterat fram färdiga handlingar – entreprenaden benämns totalentreprenad
- Beställaren har utfört projektering, entreprenören ska färdigprojektera
  - Handlingarna föreskriver att entreprenören svarar för / ska kontrollera beställarens tekniska lösningar
- Partnering eller samverkansentreprenad

10

White & Case

Box 5573, SE-114 85 Stockholm
Offices at Biblioteksgatan 12
Sweden
T +46 (0)8 506 32 312
M +46 (0)708 57 24 70
E mattias.nilsson@whitecase.com

Allmänna Bestämmelser

FÖR TALENTREPRENADER AVSEENDE BYGGNADS-,
ANLÄGGNINGS- OCH INSTALLATIONSARBETEN ABT 06

Dessa bestämmelser med kommentartexter har utarbetats av Föreningen
Byggandets Kontraktskommitté, BKK.

Medlemmar i BKK är

BANVERKET
BYGGHERREFORUM
ELEKTRISKA INSTALLATÖRSORGANISATIONEN EIO
FASTIGHETSÄGARNA
FORTIFIKATIONSVERKET
HSBs RIKSFÖRBUND
ISOLERFIRMORNAS FÖRENING
KYLENTREPRENÖRERNAS FÖRENING
LUFTFARTSVERKET
RIKSBYGGEN
STATENS FASTIGHETSVERK
STD SVENSK TEKNIK OCH DESIGN
SVENSK VENTILATION
SVERIGES ALLMÄNNYTTIGA BOSTADSFÖRETAG, SABO
SVERIGES BYGGINDUSTRIER
SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING
VVS-INSTALLATÖRERNA
VÄGVERKET

INNEHÅLL

Förord.....	3
Begreppsbestämningar med anmärkningar	4
Kapitel 1 Omfattning.....	7
Kapitel 2 Utförande.....	12
Kapitel 3 Organisation	17
Kapitel 4 Tider	19
Kapitel 5 Ansvar och avhjälpande	22
Kapitel 6 Ekonomi	28
Kapitel 7 Besiktning.....	33
Kapitel 8 Hävning	38
Kapitel 9 Tvistelösning.....	41
Kapitel 10 Förenklad tvistelösning.....	41

**BYGGANDETS
KONTRAKTSKOMMITTÉ**

Begreppsbestämningar med anmärkningar

Anbudshandlingar: anbud jämte handlingar som är fogade till detta eller däri angivna som gällande för anbudet.

Å-pris: pris exklusive mervärdesskatt för enhet av arbete.

Å-priset skall avse samtliga kostnader, inklusive kostnader för räntor och centraladministration samt vinst för en i entreprenadhandlingarnas mening färdig enhet av arbete eller, om så föreskrivs, en eller flera delar av kostnaderna.

Å-prislista: förteckning över å-priser.

Arbete: arbetsprestation, hjälpmedel, material och varor.

Arbetsprestation innefattar även utredning, projektering, handhavande av material och varor samt framtagande av handlingar för objektets förvaltning, exempelvis drift- och skötselinstruktioner och i förekommande fall relationshandlingar.

Arbetsområde: område som under entreprenadtiden står till entreprenörens disposition för entreprenadens utförande.

Besiktningsplan: handling som anger plan för genomförande av besiktningar.

Beskrivning: handling med föreskrifter om och/eller krav på utförande av och kvalitet på arbete.

I beskrivningen kan ingå bilder som kompletterar eller förklarar vad som anges i texten.

Betalningsplan: handling med föreskrifter om den ordning som gäller för betalning.

Byggherre: den som för egen räkning utför eller låter utföra byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader.

Entreprenad: kontraktsarbeten jämte förekommande ÄTA-arbeten.

Entreprenadhandlingar: kontraktshandlingar jämte handlingar som tillkommer från kontraktets tecknande och intill garantitidens början och som enligt kontraktshandlingarna eller senare överenskommelser skall gälla för entreprenaden.

Entreprenadsumma: kontraktssumma med justering för tillägg och avdrag samt i förekommande fall belopp avseende indexersättning, allt exklusive mervärdesskatt.

Entreprenadtid: tid från entreprenadens påbörjande till och med den dag då entreprenaden är godkänd.

Fel: avvikelse som innebär att en del av en entreprenad inte utförts alls eller inte utförts på kontraktsenligt sätt.

Funktion: sådan användbarhet eller sådan för användbarhet nödvändig egenskap, som normalt konstateras genom mätning, provning eller nyttjande.

En funktion beskrivs normalt med angivande av relevanta egenskaper eller prestanda, exempelvis trafikmängd, belysningsstyrka, luftflöde, temperatur, kapacitet, reningseffekt, ljud- och värmesolering, ljusreflexion och energiförbrukning, dvs. sådant som normalt inte utläses av redovisade lösningar utan fordrar närmare kontroll genom mätning, provning eller nyttjande av entreprenaden sedan den utförts. Se även anmärkningen till teknisk lösning.

Funktionsansvar: ansvar för att avtalad funktion uppnås.

Ansaret för att avtalad funktion uppnås förutsätter ansvar för såväl projektering som utförande till skillnad från utförandeansvar som endast omfattar ansvar för att arbetet utförs enligt av beställaren tillhandahållna ritningar, beskrivningar och andra handlingar. Frågan om avtalad funktion uppnåtts ligger i det senare fallet utanför entreprenörens ansvar. Även vid utförandeentreprenad kan förekomma att entreprenören har funktionsansvar för viss del som han åtagit sig att projektera.

Författning: lag, förordning och andra bindande regler enligt kapitel 8 regeringsformen.

Kapitel 1

OMFATTNING

Omfattningen av kontraktssarbetena bestäms av kontraktshandlingarna.

Beställarens krav redovisas i form av föreskrift om funktion eller viss teknisk lösning. Krav i visst avseende kan även redovisas genom åberopande av ett referensobjekt eller på annat sätt.

Om kontraktshandlingarna inte utvisar krav eller utfästelser, skall arbetena utföras så att de motsvarar vad som kan fordras med hänsyn till den planerade användning som beställaren redovisat för entreprenören.

§ 1 Kontraktssarbetena och kontraktshandlingarna

Kommentar kapitel 1 § 1

Villkoret att omfattningen av entreprenörens åtagande bestäms av kontraktshandlingarna är ett av de mest grundläggande villkoren i AB 04. Vid en totalentreprenad med ABT 06 som avtalsvillkor har detta villkor också grundläggande betydelse, men villkorets innebörd påverkas av att entreprenörens uppdrag vid totalentreprenad även innefattar utredning och projektering. Eftersom entreprenören vid totalentreprenad svarar för hela eller en väsentlig del av produktbestämningen måste beställaren kunna räkna med att entreprenörens arbete utmynnar i en produkt som fungerar för det ändamål vartill den är avsedd. Detta utgör en grundläggande princip för totalentreprenaden, nämligen den om entreprenörens funktionsansvar.

Av andra stycket i paragrafen framgår att beställarens krav i visst avseende även kan redovisas genom åberopande av referensobjekt eller på annat sätt, exempelvis genom hänvisning till viss standard eller till viss kvalitet. Om referensobjekt åberopas skall det klart framgå i vilka avseenden referensobjektet skall tjäna som förebild. Beställaren måste tydligt ange krav som skall uppfyllas av entreprenören, eftersom entreprenörens anbud skall omfatta kostnader för såväl projektering som utförande. Beställarens krav avseende exempelvis livslängd, framtida drift- och underhållskostnader eller livscykelkostnader skall således tydligt anges. Om beställaren föreskriver teknisk lösning gäller i sådan del vad som anges i § 8 i detta kapitel.

Entreprenörens åtagande kan också omfatta arbeten som inte finns uttryckligen angivna men som med hänsyn till beställarens för entreprenören redovisade planerade användning måste anses ingå i entreprenörens åtagande. Ofullständigheter i entreprenörens beskrivningar eller ritningar innebär i sig inte någon begränsning av hans åtagande.

Kontraktshandlingarna kompletterar varandra om inte omständigheterna föranleder annat.

§ 2

Kommentar till kapitel 1 § 2

Att kontraktshandlingarna kompletterar varandra är ett uttryck för principen att ett visst krav eller åtagande enbart behöver redovisas på ett ställe i kontraktshandlingarna. En förutsättning för detta är i sin tur att handlingarna är lämpligt och konsekvent samordnade eller att entreprenören i anbudsskedet i varje fall inte skall behöva missta sig på vilka arbeten som skall ingå i hans åtagande. Vad som är en lämplig och konsekvent samordning i det enskilda fallet beror bl.a. på omfattningen av vardera partens projektering och på sättet för upphandlingen.

Om i förfrågningsunderlaget förekommer mot varandra stridande uppgifter eller föreskrifter, skall den uppgift eller föreskrift gälla som medför lägsta kostnad för entreprenören, om inte omständigheterna föranleder annat. **§ 4**

Måttuppgifter, som angetts med siffror eller bokstäver och som inte är uppenbart felaktiga, gäller före skalmått. **§ 5**

För riktigheten av uppgifter, undersökningsmaterial och tekniska lösningar ansvarar den part som tillhandahållit dem. Detsamma gäller utsättning som en part tillhandahållit. **§ 6***   **Ansvar för uppgifter**

Motpartens godkännande inskränker inte ansvaret enligt föregående stycke.

Om inte annat föreskrivits förutsätts beställaren i förfrågningsunderlaget ha lämnat de uppgifter som kan erhållas vid en fackmässig undersökning av den fastighet eller del av fastighet som berörs av kontraktarbetena.

Entreprenören förutsätts innan anbud lämnas ha skaffat sig den kännedom om arbetsområdet och andra förhållanden av betydelse för bedömningen av vad som kan erfordras för kontraktarbetenas utförande och som kan erhållas genom besök på platsen. Entreprenören förutsätts även före avgivandet av anbud i skälighetsomfattning ha skaffat sig kännedom om andra förhållanden av betydelse för hans anbud. Härigenom inskränks inte beställarens ansvar enligt § 6 i detta kapitel. **§ 7**   **Förutsättningar**

Arbetsområdet skall vid entreprenörens övertagande förutsättas befinna sig i det skick som det hade då entreprenören lämnade anbud. Om annat arbete skall utföras inom arbetsområdet innan entreprenaden påbörjas skall arbetsområdet vid entreprenörens övertagande förutsättas vara i det skick det kunnat antas befinna sig i efter det att ifrågakörande arbete utförts.

Kommentar till kapitel 1 §§ 6 och 7

Den fackmässiga undersökning som anges i § 6 tredje stycket ovan omfattar även tillbehör till fastighet som exempelvis befintliga byggnader och tekniska system.

Eftersom projektering ingår i entreprenörens åtagande i en totalentreprenad är entreprenörens undersökningsskyldighet i anbudsskedet mer omfattande än vid en utförandentreprenad, vilket framgår av § 7, första stycket, andra meningen. Tolkningen av begreppet "i skälighetsomfattning" skall göras med utgångspunkt i kravet på fackmässighet med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet, t.ex. åtagandets art, omfattningen av vardera partens projektering eller sättet för upphandlingen.

Entreprenörens undersökningsskyldighet i anbudsskedet omfattar såväl uppgifter om förhållanden som kan erhållas genom besök på platsen som andra förhållanden av betydelse för hans anbud. Sådana förhållanden kan vara aktuella planförutsättningar och befintliga tekniska system som berörs av kontraktarbetena samt uppgifter om fastigheten som är av betydelse för entreprenörens val av tekniska lösningar och utförande. I entreprenörens undersökningsskyldighet ingår normalt inte demontering, förstörande åtgärder eller markundersökningar, om inte annat föreskrivits i förfrågningsunderlaget.

Vid om- och tillbyggnad måste beställaren lämna besked om vilka befintliga tekniska system som skall integreras med kontraktarbetena. Entreprenören förutsätts i anbudsskedet ha skaffat sig kännedom om normal prestanda m.m. för redovisade system. Om beställaren uppgivit exempelvis en befintlig värmepannas fabrikat och ålder, skall entreprenören skaffa sig kännedom om normal prestanda

för en sådan panna med en sådan ålder och lägga dessa uppgifter till grund för sitt anbud. Om pannan behöver bytas inom kort, skall entreprenören välja tekniska lösningar som inte försvårar det framtida bytet.

Om entreprenören valt tekniska lösningar eller utföranden som förutsätter kunskap om andra förhållanden än vad som borde ha framkommit vid beställarens fackmässiga undersökning, enligt § 6, tredje stycket, förutsätts entreprenören själv i anbudsskedet ha skaffat sig kännedom om dessa förhållanden. Detta kan exempelvis bli aktuellt om beställarens fackmässiga undersökning endast omfattar förutsättningar för rördragning i golv men entreprenören i stället avser att dra rör i vägg. Entreprenören förutsätts då själv undersöka väggförhållandena.

Beställarens tekniska lösning

§ 8

Om beställaren har föreskrivit eller annars fordrat viss teknisk lösning, skall utförande enligt lösningen anses uppfylla kontraktssenliga fordringar. Entreprenören ansvarar dock för att entreprenaden i övrigt uppfyller kontraktssenliga fordringar, såvida inte omständigheterna uppenbarligen föranleder annat.

Kommentar till kapitel 1 § 8

Första meningen i § 8 medför att entreprenören inte har funktionsansvar utan enbart utförandeansvar i de avseenden beställaren föreskrivit tekniska lösningar. Däremot ingår enligt andra meningen i entreprenörens åtagande att anpassa sina lösningar till vad beställaren föreskrivit. Detta medför att entreprenören skall utreda följderna av beställarens krav på viss teknisk lösning avseende entreprenaden i övrigt.

Entreprenörens ansvar enligt andra meningen i paragrafen utgår från kraven på fackmässighet (jämför kapitel 2 § 1 andra stycket). Konsekvenser som en fackman rimligen inte kunnat sluta sig till är således entreprenören ej ansvarig för. Entreprenören är normalt inte heller ansvarig om beställarens krav på viss teknisk lösning inverkar på andra av beställaren föreskrivna tekniska lösningar.

Fackmässig bedömning

§ 9

Saknas vid tiden för avgivande av anbud uppgifter som avser arbetsområdet eller det område som berörs av entreprenaden skall förhållandena antas vara sådana som kunnat förutsättas vid en fackmässig bedömning.

Kommentar till kapitel 1 § 9

Bestämmelsen avser endast uppgifter om förhållanden som föreligger vid tidpunkten för anbudets avgivande. Den gäller således inte för senare inträffade händelser.

Material m.m.

§ 10*

Om inte annat föreskrivits i kontraktshandlingarna gäller följande.

Entreprenören skall på egen bekostnad anskaffa allt som behövs för entreprenadens utförande.

Entreprenören får utan ersättning använda eller tillgodogöra sig massor, material och varor som tas tillvara eller tas ut vid utförandet av entreprenaden.

En part får mot skälig ersättning använda motpartens hjälpmedel på arbetsområdet, om det kan ske utan hinder för motparten.

Om inte annat föreskrivits i övriga kontraktshandlingar gäller följande.

**§ 11* Tillstånd
m.m.**

Beställaren skall ombesörja och bekosta bygglov samt sådana tillstånd och anmälningar för entreprenadens utförande, som erfordras huvudsakligen för den verksamhet som skall bedrivas efter entreprenadens färdigställande samt ombesörja och bekosta därav föranledd myndighetsbesiktning och myndighetskontroll.

Entreprenören skall, om det inte åligger beställaren enligt ovan, ombesörja och bekosta

- 1 tillstånd och anmälningar för entreprenadens utförande
- 2 i författning eller av myndighet föreskriven besiktning eller kontroll av utfört arbete
- 3 alla för entreprenadens utförande erforderliga utsättningar och sådana utsättningar som beställare eller sidoentreprenör behöver för sina arbeten och som entreprenören bort förutse, samt inom arbetsområdet ange utgångspunkter för utsättning som erfordras på grund av beställarens övriga arbeten inom arbetsområdet och som entreprenören bort förutse.

Entreprenören skall även träffa erforderliga överenskommelser med myndigheter och andra som berörs av sättet för arbetenas bedrivande.

Om beställarens medverkan behövs för genomförandet av åtgärd enligt ovan, är beställaren skyldig lämna sådan medverkan.

Kommentar till kapitel 1 § 11

Med tillstånd m.m. som erfordras för den verksamhet som skall bedrivas efter entreprenadens färdigställande avses exempelvis tillstånd enligt miljöbalken (1998:808) och olika specialförfattningar.

Entreprenören ansvarar för att författningar följs i den utsträckning de berör hans åtagande.

§ 12 Författningar

Entreprenören är inte skyldig att utföra arbete som strider mot författning.

Om entreprenörens skyldighet att iakttä författningar förändrar åtagandets omfattning eller sättet för dess utförande jämfört med vad entreprenören rimligen bort förutsätta, skall kostnadsreglering ske.

Kommentar till kapitel 1 § 12

Entreprenören är skyldig att iakttä författningar som styr såväl projektering som utförande. Entreprenören skall även beakta allmänna råd utfärdade av stat eller kommun.

I arbetsmiljölagstiftningen finns bestämmelser om arbetsmiljöansvar. Enligt dessa bestämmelser skall arbetsmiljösynpunkter avseende såväl byggskedet som bruksskedet beaktas redan vid projekteringen. Beställaren bör i förfrågningsunderlaget ange vem som skall upprätta arbetsmiljöplan och vem som skall svara för samordningen enligt arbetsmiljölagen för åtgärder till skydd mot ohälsa och olycksfall inom arbetsområdet. I de fall beställaren avser att överlåta dessa åtgärder på entreprenören bör han ange på vilket sätt uppföljning kommer att ske.

Ett särskilt fall avseende tillämpningen av första och andra stycket i paragrafen gäller de allmänna hänsynsregler som finns i miljöbalken (1998:808). Dessa riktar sig till alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd. De gäller därmed för såväl beställare som entreprenör. En av hänsynsreglerna gäller produktval. Enligt den skall man inte använda sådana kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön om de kan ersättas med mindre farliga

produkter. Bedömningen av farlighet skall ske utifrån försiktighetsprincipen. Enligt den skall försiktighetsmått vidtas så snart det finns skäl att anta att människors hälsa eller miljön skadas.

Bestämmelsen i tredje stycket i paragrafen kan bli tillämplig om en ny författning meddelas efter anbudets avgivande och entreprenören inte rimligen bort räkna med innehållet i den nya författningen. Bestämmelsen kan också bli tillämplig om tillståndsgivande eller kontrollerande myndighet kräver mer än vad entreprenören rimligen bort förutsätta med hänsyn till gällande författning eller rådande praxis vid anbudstiden eller om tillståndsgivande eller kontrollerande myndighet ändrar för entreprenaden tidigare föreskriven eller godkänd åtgärd.

Skydd av handling

§ 13 En handling med förslag och idéer, som ställs till förfogande av den som infordrar eller avger anbud, får inte av den andre parten utan medgivande användas annat än i förhållandet mellan anbudsgivaren och anbudsinfordraren.

Om anbudsinfordraren i det med upphandlingen avsedda objektet utnyttjar sådan handling från anbudsgivare vars anbud inte antagits och vars medgivande inte inhämtats och detta medför ekonomisk fördel för anbudsinfordraren, skall anbudsinfordraren betala skälig ekonomisk ersättning till anbudsgivaren.

Vid fastställandet av ersättningens storlek skall hänsyn tas till dels den kostnad som anbudsgivaren haft för att utarbeta förslaget, dels den vinning anbudsinfordraren får.

Kommentar till kapitel 1 § 13

Bestämmelserna inskränker inte eventuellt skydd enligt immaterialrättslig lagstiftning eller lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter. Bestämmelsen gäller även om förslaget inte skulle åtnjuta sådant skydd. Vid fastställandet av ersättningen kan ledning också hämtas från lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk och lagen (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar.

§ 14 Den som efter det att entreprenaden slutförts, i egenskap av ägare eller brukare av objektet, avser att ändra i detta eller vidta någon annan åtgärd för dess förvaltning får utan entreprenörens medgivande och utan att betala ersättning, använda handlingar avseende entreprenaden.

Kapitel 2

UTFÖRANDE

Entreprenadens utförande

§ 1 Entreprenaden skall utföras i enlighet med entreprenadhandlingarna. Om standard- eller kvalitetsangivelse i visst avseende inte lämnats, skall arbetet i detta avseende utföras i klass med entreprenaden i övrigt.
Entreprenören skall utföra sitt åtagande fackmässigt.

Kommentar till kapitel 2 § 1 andra stycket

Den fackmässighet som en entreprenör med totalentreprenaduppdrag skall iaktta vid uppdragets genomförande avser såväl projektering som utförande. Hans fackmässighet förutsätts därför innefatta den skicklighet och fackkunskap som det

finns skäl att förvänta sig av en teknisk konsult med motsvarande uppdrag att projektera. Om beställaren har särskilda krav på redovisningen av entreprenörens projektering skall detta anges.

Entreprenören skall normalt kunna förlita sig på riktigheten i av beställaren lämnade uppgifter m.m. Kravet på fackmässighet kan dock innefatta att entreprenören till följd av omständigheter som framkommer under entreprenadtiden i särskilda fall får anledning att komplettera av beställaren tillhandahållen utredning, begära precisering av uppdraget och även att kontrollera av beställaren lämnade uppgifter. Entreprenörens skyldighet i detta avseende blir beroende av omständigheterna i det enskilda fallet, såsom omfattningen av beställarens egen projektering och beställarens fakkunskap och erfarenhet. Ändras förutsättningarna för entreprenadens utförande kan kapitel 2 § 4 bli tillämplig.

Kravet på fackmässighet innebär inte att entreprenören övertar det ansvar som beställaren har för tekniska lösningar enligt kapitel 1 § 8.

Entreprenören skall sedan avtalet ingåtts upprätta kvalitetsplan och miljöplan för entreprenaden och därvid inarbeta kvalitets- och miljöåtgärder som beställaren föreskrivit i förfrågningsunderlaget, om inte annat föreskrivits i kontraktshandlingarna. Innan arbetena påbörjas skall entreprenören överlämna dessa planer till beställaren för granskning och godkännande. Sådant godkännande inskränker inte entreprenörens kontraktsenliga ansvar för utförandet av entreprenaden.

Entreprenören skall under entreprenadtiden utföra och dokumentera åtaganden enligt avtalad kvalitetsplan och miljöplan. Beställaren har rätt att ta del av dokumentationen.

Om entreprenören underlåter att utföra sitt åtagande enligt avtalad kvalitetsplan eller miljöplan har beställaren rätt att vidta rimliga åtgärder på entreprenörens bekostnad.

Kommentar till kapitel 2 § 2

Inget hindrar att kvalitets- och miljöåtgärder redovisas i en handling, exempelvis en projektplan, i stället för i två separata handlingar. En sådan projektplan kan också avse andra åtgärder som entreprenören ålagts enligt kontraktshandlingarna, exempelvis upprättandet av en arbetsmiljöplan.

§ 2*

**Kvalitets-
och miljö-
arbete**

Entreprenören är, om inte annat följer av författning, berättigad och skyldig att under entreprenadtiden utföra sådana ÄTA-arbeten som föreskrivs av beställaren.

§ 3

ÄTA-arbete

Kommentar till kapitel 2 § 3

ÄTA-arbete definieras i begreppsbestämningarna. Genom det där använda uttrycket "omedelbart samband" betonas, att de tilläggsarbeten som avses skall vara så nära förknippade med kontraktsarbetena eller del därav att de tillsammans utgör en teknisk helhet. Sådant samband föreligger exempelvis inte om beställaren utan nackdel kan vänta med utförandet till dess entreprenaden blivit färdigställd. Regeln innebär således ingen given företrädesrätt för entreprenören. Tillämpningen måste likväl ske med beaktande av den olägenhet som det från ansvarssynpunkt och i övrigt kan medföra för parterna eller en av dem, om arbetet utförs av en annan entreprenör eller av beställaren själv. Gränsdragningsproblem kan uppstå vid bedömningen av om arbetena är av "annan natur" än kontraktsarbetena. Regeln hindrar inte att två eller flera entreprenörer utför kontraktsarbeten av samma eller nära nog samma natur.

Beträffande påföljd vid handlande i strid mot bestämmelsen hänvisas till kapitel 6 § 2.

Vid offentlig upphandling finns regler som i vissa situationer innebär att beställaren inte utan ny upphandling är berättigad att låta entreprenören utföra tillkommande arbeten.

§ 4 Med ÄTA-arbeten föreskrivna av beställaren likställs arbeten som föranleds av att uppgifter m.m. enligt kapitel 1 § 6 för vilka beställaren svarar inte är riktiga, att arbetsområdet eller andra förhållanden av betydelse avviker från vad som skall förutsättas enligt kapitel 1 § 7, eller att förhållande som avses i kapitel 1 § 9 inte är sådant som det skall förutsättas vara, och det inte kan anses ha ålegat entreprenören att ha skaffat sig kännedom därom.

§ 5 Som ÄTA-arbete räknas inte ändrad mängd av arbete till följd av entreprenörens sätt att utföra entreprenaden, såvida inte beställaren beordrat sättet för utförandet.

Underrättelse om ÄTA-arbete § 6*

Om entreprenören gör bedömningen att omständighet som avses i § 4 i detta kapitel föreligger skall han utan dröjsmål och senast innan projekteringen av ÄTA-arbetet påbörjas underrätta beställaren samt redovisa de åtgärder han avser att vidta.

Om så föreskrivits i entreprenadhandlingarna skall underrättelse enligt denna paragraf lämnas skriftligen.

§ 7 Om beställaren efter avtalets ingående kräver viss funktion eller teknisk lösning som entreprenören anser berättiga till särskild ersättning utöver kontraktssumman, skall entreprenören utan dröjsmål och senast innan projekteringen av ÄTA-arbetet påbörjas skriftligen underrätta beställaren härom.

Beställaren skall utan dröjsmål lämna entreprenören besked om han vill få ÄTA-arbetet utfört eller inte. Beställarens dröjsmål kan medföra att entreprenören har rätt till förlängning av kontraktstiden och ersättning för genom dröjsmålet uppkommen kostnad.

Kommentar till kapitel 2 §§ 6 och 7

Eftersom förfrågningsunderlag och anbudshandlingar i en totalentreprenad inte alltid utvisar objektets utformning i detalj kan beställaren uppfatta ett av honom under entreprenadtiden framställt krav rörande viss funktion eller teknisk lösning enbart som en precisering inom ramen för kontraktsarbetenas omfattning, medan entreprenören uppfattar kravet som en beställning av ett ÄTA-arbete.

Om beställaren efter avtalets ingående kräver annat utförande eller alternativa förslag har entreprenören rätt till ersättning för de projekteringskostnader som uppkommer, under förutsättning att entreprenörens ursprungliga förslag uppfyller kontraktsenliga fordringar. Utarbetandet av alternativa förslag på beställarens begäran ingår normalt inte i kontraktsarbetena.

Fristen "utan dröjsmål" ger möjlighet till anpassning i det enskilda fallet. Eftersom en bestämd tidsfrist inte går att uppställa måste beaktas om beställarens krav nödvändiggör särskilda utredningar eller samråd med andra parter. Om beställa-

ren med korta mellanrum framställer ett stort antal krav i olika avseenden, behöver entreprenören ofta längre tid på sig för att utreda kravens betydelse. Å andra sidan får entreprenören anses ha kortare tid på sig i brådskande fall.

Om entreprenören underlåter att underrätta beställaren enligt §§ 6 eller 7 i detta kapitel har entreprenören inte rätt till ersättning utöver kontraktssumman, om inte sådan påföljd skulle vara oskälig.

§ 8

Kommentar till kapitel 2 § 8

Undantagsbestämmelsen kan bli tillämplig dels då entreprenören först under utförandet av ett visst arbete upptäcker och anmäler att arbetet ifråga eller en del av detta föranletts av sådana förhållanden som framgår av § 4 dels då omedelbara åtgärder måste vidtas och entreprenören inte har möjlighet att lämna underrättelse innan arbetet utförs.

Om entreprenören brustit i sin underrättelseskyldighet enligt § 7 förlorar han normalt sin rätt till särskild ersättning utöver kontraktssumman för den merkostnad som kan uppkomma på grund av beställarens begäran. Undantagsregeln "om inte sådan påföljd skulle vara oskälig" bör bli tillämplig om ett krav fordrar omedelbar åtgärd, och entreprenören därför inte har möjlighet att meddela beställaren innan arbetet påbörjas. Ett annat fall när undantagsregeln bör tillämpas är när beställaren insett eller bort inse, att hans efter avtalets ingående framställda fordringar på viss funktion eller teknisk lösning inte omfattas av kontraktsarbetena. Så kan vara fallet om beställaren fordrar ändrat utförande i förhållande till vad han själv projekterat.

Entreprenören skall hålla beställaren väl underrättad om utformningen av de byggnader, anläggningar och installationer som ingår i entreprenaden. Beställaren är skyldig att utan dröjsmål granska mottagna handlingar. Denna granskningsskyldighet innebär ingen inskränkning av entreprenörens ansvar enligt kapitel 1 § 6.

§ 9*

Underrättelseskyldighet

Om inte annat överenskommits skall entreprenören för beställaren redovisa sin plan för projekteringen. Planen skall innehålla uppgifter om projekterings bedrivande i fråga om tider och förfaringssätt samt uppgifter om hur beställaren skall hållas underrättad och om vilka granskningstider som gäller.

Part skall, utöver vad som anges i detta kapitel i övrigt, utan dröjsmål underrätta motparten om han upptäcker att omständigheter av betydelse för entreprenaden ändras eller tillkommer.

§ 10*

Om så föreskrivs i entreprenadhandlingar skall underrättelse enligt denna paragraf lämnas skriftligen.

Om part inte fullgör sin underrättelseskyldighet enligt ovan, skall han ersätta därigenom uppkommen skada.

Uppgifter, undersökningsmaterial och handlingar som beställaren skall tillhandahålla skall tillställas entreprenören i avtalad tid. Om tid inte avtalats skall tillhandahållande ske i sådan tid att entreprenaden kan utföras och färdigställas plan enligt.

§ 11

Entreprenören är skyldig att utan dröjsmål granska mottagna handlingar. Denna granskningsskyldighet innebär ingen inskränkning av beställarens ansvar enligt kapitel 1 § 6.

**Förslag till
teknisk
lösning**

- § 12** Om beställaren efter antagande av entreprenörens anbud har godkänt viss av entreprenören föreslagen teknisk lösning, skall utförande enligt entreprenörens förslag anses uppfylla kontraktssenliga fordringar under förutsättning att förslaget inte förändrar det som tidigare avtalats eller sådan förändring särskilt avtalas. Entreprenören ansvarar dock – såvida inte omständigheterna uppenbarligen föranleder annat – för att entreprenaden i berörd del uppfyller kontraktssenliga fordringar beträffande funktion och för att entreprenaden i övrigt uppfyller kontraktssenliga fordringar.

Kommentar till kapitel 2 § 12

Bestämmelsen reglerar rättsverkan av att beställaren efter antagande av entreprenörens anbud godkänner en av entreprenören föreslagen teknisk lösning. Ett sådant förslag innebär normalt en precisering i förhållande till det utförande som anges i kontraktshandlingarna, och beställarens godkännande förutsätter då att entreprenörens förslag inte förändrar det som tidigare avtalats. Om entreprenörens förslag innebär en ändring i förhållande till kontraktshandlingarna skall detta särskilt framgå. Beställarens godkännande av ett sådant förslag innebär att parterna överenskommit att ändra vad som tidigare avtalats.

Beställarens underlåtenhet att inom skälig tid erinra mot ett förslag från entreprenören får normalt tolkas som ett tyst godkännande, förutsatt att förslaget uppfyller kontraktssenliga fordringar beträffande avtalat utförande, avtalad funktion eller vad beställaren haft skäl att förvänta sig enligt kapitel 1 § 1.

- § 13** Entreprenören skall i god tid rekvirera arbete som beställaren skall tillhandahålla och som inte redovisats i tidplanen.
- § 14** Entreprenören skall utan dröjsmål bortskaffa av honom anskaffade ej kontraktssenliga material eller varor från arbetsområdet. I annat fall har beställaren rätt att göra det på entreprenörens bekostnad.

Provning

- § 15** Entreprenören skall ombesörja och bekosta sådan provning som angetts i entreprenadhandlingarna. Därutöver har beställaren rätt att föranstalta om provning enligt eget bestämmande. Beställaren skall bekosta sådan provning och därmed direkt förenade kostnader. Ger provningen inte godkänt resultat, svarar dock entreprenören för kostnaderna för samtliga provningar som föranleds av detta.

Provning för konstaterande av likvärdighet beträffande arbetsprestation eller teknisk lösning, som entreprenören föreslår i stället för vad som föreskrivits, bekostas av entreprenören.

Kommentar till kapitel 2 § 15

Med provning avses undersökning för att bestämma en eller flera egenskaper avseende entreprenaden. Syftet med provning som entreprenören skall ombesörja enligt entreprenadhandlingarna är att ge underlag för en utvärdering av om kontraktssenliga fordringar uppfylls, exempelvis avseende prestanda eller driftkostnader.

Av kapitel 1 § 12 följer att entreprenören, om inget annat anges i entreprenadhandlingarna, även är skyldig att ombesörja och bekosta provning som föreskrivs i författning i den utsträckning det berör hans åtagande.

Kapitel 5

ANSVAR OCH AVHJÄLPANDE

Ansvar under entreprenadtiden   **§ 1**   Entreprenören ansvarar under entreprenadtiden för skada på ej avlämnad del av entreprenaden.
Entreprenören ansvarar dock inte för skada på entreprenaden som beror på beställaren.
Entreprenören ansvarar – hjälpmedel undantagna – inte heller för skada på entreprenaden som beror på krig, terrorhandling, uppror, naturkatastrof eller liknande omständighet.

§ 2   Beställaren har rätt att efter samråd med entreprenören under entreprenadtiden ta ej avlämnad del av entreprenaden i bruk, men ansvarar därvid för skada på entreprenaden på grund av brukandet samt för ökade kostnader för entreprenadens utförande och färdigställande.

Vite vid försening   **§ 3**   För varje påbörjad vecka varmed entreprenören överskrider kontraktstiden eller den ändrade tid för färdigställandet som skall gälla enligt kapitel 4 § 2 eller 3, skall han betala vite enligt kontraktshandlingarna. Vite kan även avtalas för överskridande av den tid som bestämts för utförande av viss del av entreprenaden. Om vite avtalats är beställaren därutöver inte berättigad till skadestånd för förseningen.

Om beställaren före färdigställandet har tagit entreprenaden eller del därav i avsett bruk, skall vitet jämkas i skälig mån. Jämkning skall även göras om beställaren har haft en icke oväsentlig ekonomisk nytta av annat ibruktagande av entreprenaden eller del därav.

Anspråk på vite skall framställas skriftligen till motparten senast tre månader efter entreprenadens godkännande. Anspråk på vite är förfallet, om det inte framställs skriftligen i rätt tid.

Kommentar till kapitel 5 § 3

Vitesbeloppet bestäms normalt som en procentsats av kontraktssumman. Vid löpande räkning är den ordningen inte möjlig. I sådant fall kan vitet bestämmas till ett visst belopp att utgå för varje påbörjad vecka varmed färdigställandet av kontraktsarbetena blivit fördröjt. På motsvarande sätt kan ett visst belopp anges för varje påbörjad vecka varmed färdigställandet av viss del av entreprenaden blivit fördröjt.

Hinder och ersättning   **§ 4**   Vid hinder enligt kapitel 4 § 3 p. 1 har entreprenören rätt att erhålla ersättning av beställaren för den kostnad som därigenom orsakas. Om beställaren kan visa att han inte skäligen kunnat räkna med hindret och inte heller skäligen kunnat undvika eller övervinna följderna av det, skall kostnaderna delas lika mellan beställaren och entreprenören.

Ansvar under garantitid   **§ 5**   Entreprenören ansvarar för fel som framträder under garantitid.

Kommentar till kapitel 5 § 5

Garantiåtagandets omfattning vid en totalentreprenad innebär för entreprenörens del ett ansvar under garantitiden för såväl av honom utförd projektering som utförande. Detta innebär att entreprenören normalt även har ett garantiansvar för att entreprenaden uppfyller de funktionskrav som avtalats eller som följer av för entreprenören redovisad planerad användning. Hans ansvar är dock normalt begränsat till utförandet i de delar där beställaren anvisat viss teknisk lösning eller konstruktion (jämför kapitel 1 § 8).

Entreprenören är också ansvarig för fel i av beställaren föreskrivna material och varor där felet innebär avvikelse från den normala beskaffenheten hos det särskilda materialet eller den vara (fabrikat) som föreskrivits.

Entreprenören ansvarar inte för sådant som beror på beställarens felaktiga projektering, bristande underhåll, felaktig skötsel eller förslitning.

En garanti i ABT 06:s bemärkelse innebär en skyldighet för entreprenören att avhjälpa de fel som framträder under garantitiden. Om entreprenören har uppfattningen att han inte ansvarar för det påtalade felet, åligger det entreprenören att visa, att han utfört entreprenaden kontraktsenligt eller göra sannolikt att felet beror på vanvård eller onormalt brukande eller att felet beror på av beställaren utförd felaktig projektering eller annat som kan hänföras till beställaren.

Om en leverantör har lämnat en garanti för material eller vara som gäller under en längre tid än vad som framgår av kontraktshandlingarna, löper entreprenörens garantitid under samma tid. Omfattningen av entreprenörens garantiansvar under den förlängda garantitiden motsvarar omfattningen av leverantörens garantiåtagande.

Eftersom det ibland, särskilt när det gäller installationsanläggningar, kan vara svårt att avgöra om det handlar om ett fel i entreprenaden eller något som kan hänföras till exempelvis bristande skötsel eller underhåll, är det av stor vikt att anläggningen sköts och underhålls på ett fackmässigt sätt. Detta kan utföras antingen av anläggningens ägare eller genom särskilt serviceavtal med entreprenören eller annan. Beställaren kan också med avvikelse från ABT 06:s garantiregler välja en annan lösning i ansvarsdelen.

Av kapitel 4 § 7 framgår att garantitiden kan vara olika lång. Om entreprenören har uppfattningen att han inte ansvarar för påtalat fel i entreprenaden efter utgången av en kortare garantitid för av beställaren föreskrivet särskilt material eller särskild vara, åligger det honom att göra sannolikt att det är fråga om fel i sådant särskilt material eller sådan särskild vara eller visa att entreprenaden i övrigt är kontraktsenlig eller göra sannolikt att det påtalade felet beror på omständighet som kan hänföras till beställaren enligt ovanstående stycken.

Beställarens rätt att göra gällande fel regleras i kapitel 7 § 11.

Entreprenören ansvarar för väsentligt fel som framträder efter utgången av respektive garantitid enligt kapitel 4 § 7, om felet visas ha sin grund i vårdslöshet av entreprenören.

§ 6

**Ansvar
efter
garantitid**

Kommentar till kapitel 5 § 6

Det åligger beställaren att visa att entreprenören ansvarar för fel.

Vid bedömning av om ett fel är väsentligt kan avseende inte fästas endast vid själva felet, utan hänsyn bör även tas till vilken skada som uppkommit eller kan befaras uppkomma. Fel som medför stora kostnader för beställaren är vanligtvis väsentliga.

Vid väsentlighetsbedömningen bör gälla att det skall vara fråga om ett fel, som påverkar beställarens möjlighet att använda en byggnad eller anläggning för avsett ändamål eller om ett fel, som påverkar byggnadens eller anläggningens goda bestånd.

När det gäller sammanhängande tekniska system, såsom för el och VA, är fel som medför avbrott i regel väsentliga, om avbrotten inte är kortvariga eller om de är återkommande.

Frågan huruvida väsentligt fel föreligger kan vara beroende av när felet framträder. Felets omfattning i förhållande till entreprenadens omfattning kan också vara av betydelse för att avgöra om ett väsentligt fel föreligger. Smärre återkommande fel av likartat slag kan sammantaget vara ett tecken på att väsentligt fel föreligger.

*Det är svårt att härutöver ange vilka fel som skall anses väsentliga. Fel, som med relativt enkla medel kan åtgärdas, faller utanför entreprenörens ansvar i sådana fall då entreprenörens särskilda fackkunskap inte är erforderlig för att felet skall kunna avhjälpas. Felet skall till sin karaktär innebära en påtaglig olägenhet för beställaren för att entreprenören skall vara ansvarig. Detta gäller särskilt utseen-
defrågor.*

Parterna kan – i kontraktet eller i de administrativa föreskrifterna på det sätt som föreskrivs i kapitel 1 § 3 i fråga om ändring av en fast bestämmelse – avtala om att ett väsentligt fel skall anses föreligga om kostnaderna för att avhjälpas felet och en följdskada på grund av felet överstiger ett visst belopp. Parterna kan därvid även avtala om att flera fel av samma slag skall anses som ett fel vid tillämpningen av den avtalade kostnadsgränsen.

För ansvar fordras vidare att beställaren kan visa på vårdslöshet av entreprenören. Vid bedömning om vårdslöshet föreligger måste det prövas om entreprenören handlat på något annat sätt än vad som kan fordras av honom. Utgången av en sådan bedömning kan i det enskilda fallet bli beroende på om entreprenören har frångått anvisningar som beställaren lämnat. Detsamma gäller om entreprenören förfarit på ett sätt som strider mot kravet på fackmässighet. En sådan avvikelse kan förutsättas vara ett vårdslöst handlande. För att undgå ansvar måste entreprenören i en sådan situation visa godtagbara skäl för avvikelser.

Totalentreprenadformen innefattar ett krav på fackmässighet hos entreprenören vid val av tekniska lösningar ingående i entreprenaden. Entreprenören har härvid ansvar för att sådana val sker med beaktande av den sakkunskap och yrkesskicklighet som kan förutsättas inom berörda fackområden. Har fel uppstått till följd av att entreprenören brustit i sådant hänseende, har han inte agerat fackmässigt och kravet på vårdslöshet torde vara uppfyllt.

Om entreprenören avser att använda sig av tekniska lösningar som kan bedömas vara förenade med särskilda risker följer av kravet på fackmässighet att beställaren skall informeras om vilka fördelar respektive nackdelar som olika alternativ innebär. Detta kan exempelvis gälla obeprövade tekniska lösningar. Om beställaren efter sådan redovisning av entreprenören uttryckligen godkännt ett visst alternativ, kan fel som senare framträtt och som ryms i den påtalade risken normalt inte hänföras till vårdslöshet hos entreprenören.

§ 7 För ÄTA-arbete gäller samma ansvar som för kontraktsarbetena.

**Ansvar
för skada**

§ 8 Om entreprenören är ansvarig för fel, ansvarar han också för skada på entreprenaden på grund av fel. För skada på entreprenaden genom brand på grund av fel svarar entreprenören dock inte längre än två år efter entreprenadens godkännande.

- § 16** Entreprenören skall utan dröjsmål underrätta beställaren innan ingrepp av betydelse görs i tredje mans egendom.

- Avhjälpande § 17** Entreprenören är berättigad och skyldig att avhjälpa vad som i besiktningsutlåtande antecknats utgöra fel samt fel som beställaren skriftligen underrättat om enligt § 15 i detta kapitel.

Avhjälpande skall fullgöras utan dröjsmål och senast inom två månader räknat från det att besiktningsutlåtandet eller skriftlig underrättelse om fel tillställts entreprenören, såvida inte lämplig årtid bör avvaktas. Fel som inte medför risk för skada på entreprenaden eller olägenhet av betydelse för beställaren, får avhjälpas vid annan tidpunkt som parterna kommer överens om, dock senast i samband med garantitidens utgång. Entreprenören skall utan dröjsmål skriftligen underrätta beställaren när fel avhjälpas.

Om entreprenören anser att han inte är ansvarig för ett fel, skall han skriftligen underrätta beställaren om detta. Om entreprenören inte avhjälpes felet inom föreskriven tid eller skriftligen har underrättat att han inte avser att avhjälpa felet, får beställaren låta avhjälpa felet.

Om entreprenören inte ansvarar för felet har han rätt till ersättning enligt kapitel 6 §§ 1–7 och 11.

Om entreprenören ansvarar för felet sker avhjälpanDET på hans bekostnad. Vid entreprenad på löpande räkning då felet avser arbete som inte har utförts sker avhjälpanDET dock på beställarens bekostnad, om entreprenören inte tidigare erhållit ersättning för arbetet ifråga.

- § 18** Entreprenören är fri från ansvar för bristfälligheter i entreprenaden som är en direkt följd av att beställaren underlåtit att upplysa om förutsättning av särpräglad art som entreprenören inte rimligen bort känna till.

- § 19** Fel som inte i väsentlig grad påverkar entreprenadens bestånd, utseende eller möjligheten att använda den på ändamålsenligt sätt är entreprenören inte skyldig att avhjälpa, i den utsträckning detta skulle vara oskäligt med hänsyn till avhjälpandekostnader och andra omständigheter.

Vid tillämpning av föregående stycke är beställaren berättigad till avdrag på entreprenadsumman med belopp motsvarande skillnaden mellan värdet på entreprenaden i kontraktens enligt respektive felaktigt skick. Beloppet skall dock inte vara mindre än den besparing entreprenören gjort genom det felaktiga utförandet. Motsvarande gäller om åtagande inte har utförts enligt miljöplanen eller kvalitetsplanen, såvida inte detta lett till förlängning av garantitiden enligt kapitel 4 § 9.

- § 20** Beställaren skall lämna entreprenören erforderligt tillträde för avhjälpanDE av fel. AvhjälpanDET av fel skall i skälig utsträckning ske så att olägenhet inte uppkommer för beställaren.

Om beställaren förorsakas kostnader i samband med att ett fel avhjälpas, är entreprenören ersättningsskyldig i den omfattning som framgår av § 11 i detta kapitel.